
CLIL

czyli jak w innowacyjny sposób uczyć
przedmiotu i języka obcego jednocześnie?

CLIL to skrót z angielskiego

– Content and Language Integrated Learning, co oznacza zintegrowane kształcenie przedmiotowo – językowe.

Jest ono oparte na jednoczesnym przekazywaniu treści z danego przedmiotu (matematyka, fizyka, chemia, biologia, geografia itd.) i elementów języka obcego.

Ważnym elementem w tej metodzie jest to, że nauka języka odbywa się w drugiej kolejności. Nie jest to główny cel zajęć danego przedmiotu.

Zastosowanie CLIL w kontekście szkoły podstawowej zazwyczaj zakłada, że nauczyciel przedmiotu, posiadający pewną znajomość językową w zakresie języka obcego, przekazuje swoją wiedzę wzbogacając ją o elementy języka dodatkowego.

Jeśli kompetencje językowe nauczyciela przedmiotowego są niewystarczające, można również zaprosić nauczyciela języka angielskiego do współpracy z zespołem nauczycieli innych przedmiotów.

Planowanie lekcji CLIL powinno uwzględniać następujące cztery elementy:

- treści (content) – nie tylko zdobywana wiedza i umiejętności, ale również ich osobiste użycie i kreowanie;
- myślenie (cognition) – treści przedmiotowe są powiązane z uczeniem się i myśleniem – procesami, które wymagają wsparcia językowego (analiza treści pod względem wymagań językowych);
- komunikacja (communication) – by uczenie się treści poprzez język było skuteczne, sam język musi być dostępny dla ucznia; bez tego elementu nie będzie możliwa interakcja między uczniem a nauczycielem i między samymi uczniami;
- kultura (culture) – świadomość powiązań międzykulturowych, obecnych w każdym języku.

Powiązanie języka obcego z treściami przedmiotowymi realizowanymi w szkole

Nauczanie w szkołach prowadzone jest w systemie przedmiotowym. Dziś wymagane jest bardziej zintegrowane podejście do treści przedmiotowych, a ich korelacja staje się niezbędna.

Stąd nauczyciele przedmiotów pokrewnych, takich jak biologia i geografia, prowadzą wspólne przedsięwzięcia, np. w postaci zajęć terenowych.

Standardowe nauczanie języków obcych pozostaje na uboczu edukacji przedmiotowej. Treści w podręcznikach do języków obcych są przypadkowe i niezwiązane ze sobą. Przykładowo, w jednym rozdziale, wystarczającym na kilka lekcji, uczniowie mogą omawiać swoje hobby, w następnym podróże do egzotycznych krajów, a w kolejnym trzęsienia ziemi.

Wprowadzenie CLIL do programu pozwoli na powiązanie języków obcych z treściami obecnymi na lekcjach pozostałych przedmiotów szkolnych.

Język obcy jako narzędzie

Przed okresem zmian politycznych 1989 roku, obowiązkowym językiem obcym w szkole podstawowej w Polsce był język rosyjski. Jego naukę rozpoczynano w wieku 10 lat i kontynuowano w szkole średniej, gdzie jednocześnie rozpoczynano nauczanie drugiego języka nowożytnego.

W tym okresie aktywne wykorzystanie języków obcych, zwłaszcza zachodnich, poza szkołą było mocno utrudnione.

Dziś sytuacja ucznia jest diametralnie różna. Obecnie w Polsce obowiązkowa nauka pierwszego języka obcego rozpoczyna się w wieku lat 7 (I klasa szkoły podstawowej), a drugiego – w wieku lat 13 (VII klasa szkoły podstawowej). Ten trend przesuwania dolnej granicy rozpoczynania edukacji językowej obserwowany jest w wielu krajach Unii Europejskiej.

Ponadto młody człowiek ma obecnie dostęp do informacji 24 godziny na dobę. Ma możliwość kontaktu z ludźmi z innych krajów, zarówno osobistego, jak i poprzez środki elektroniczne. Nie akceptuje zasady „naucz się dziś, wykorzystasz jutro”. Uczeń chce zastosowania posiadanych narzędzi „tu i teraz”, chce uczyć się i używać języka jednocześnie: uczyć się, używając i używać, ucząc się. Takie wymagania spełniają programy CLIL.

CLIL, a rozwijanie kompetencji kluczowych

CLIL aktywnie wspiera rozwijanie kompetencji kluczowych w zakresie:

- porozumiewania się w języku obcym;
- poprzez obecność języka ojczystego na lekcji CLIL, ma miejsce także wspieranie porozumiewania się w języku ojczystym;
- przyczynia się do rozwoju umiejętności uczenia się;
- rozwija kompetencje informatyczne – np. samodzielne poszukiwanie informacji w sieci;
- kompetencje społeczne – np. praca w grupach;
- inicjatywność – samodzielne podejmowanie decyzji dotyczących procesu uczenia się;
- w zależności od treści, które będą nauczane poprzez język obcy, CLIL ma także szansę wspierać rozwój kompetencji matematycznych i naukowo-technicznych,
- także rozwój świadomości i ekspresji kulturalnej – nauczanie przedmiotów humanistycznych i artystycznych poprzez język obcy.

Różne typy CLIL

Obecnie mówi się m. in. o „twardym” („hard”) CLIL oraz „miękkim” („soft”) CLIL (można też spotkać się z określeniami „strong”, czyli „mocny” CLIL oraz „weak”, czyli „słaby” CLIL), które różnią się znacznie podejściem do języka i treści przedmiotowych.

Formą niejako pośrednią jest CLIL modułowy (modular CLIL).

„Twardy” CLIL

„Twardy” CLIL to nauczanie przedmiotów poprzez język obcy, które prowadzone jest przez nauczyciela przedmiotu. Wspiera on edukację językową na lekcjach przedmiotów niejęzykowych.

Znaczy to, że np. matematyk wprowadza „twardy” CLIL na zajęciach z matematyki, a nauczyciel chemii wprowadza „twardy” CLIL na lekcjach chemii.

CLIL modułowy

CLIL modułowy (modular CLIL) to sytuacja, gdy nauczyciel przedmiotu decyduje się na nauczanie w języku obcym tylko wybranych partii materiału. Może to być np. lekcja geografii danego kraju, prowadzona w języku tego kraju. Tak jak w przypadku „twardego” CLIL, program nauczania w CLIL modułowym jest oparty o program nauczania danego przedmiotu (content-driven).

„Miękki” CLIL

„Miękki” CLIL prowadzony jest najczęściej przez nauczyciela języka obcego, który wplata wybrane treści przedmiotowe do swojej lekcji. Chodzi tu o treści nietypowe dla standardowej lekcji języka obcego, choć należy zauważyć, że współczesne podręczniki do języków obcych także zawierają wybrane treści przedmiotowe

Przykłady elementów zajęć prowadzonych metodą CLIL na różnych przedmiotach

FIZYKA, BIOLOGIA, MATEMATYKA

Przykładowe scenariusze lekcji przeprowadzonej przez nauczycieli SP nr 1 w
Brzozowie

[scenariusze lekcji](#)

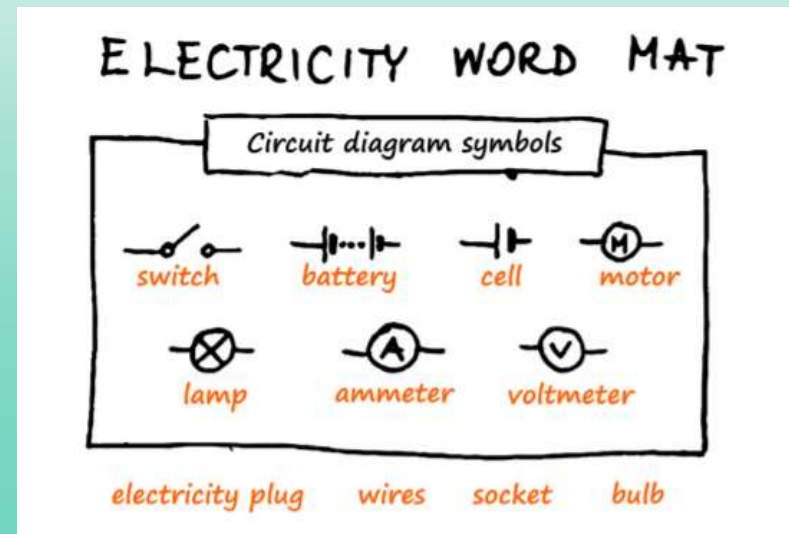
Przykład mojej lekcji z zastosowaniem CLIL

[Moja lekcja CLIL-owa](#)

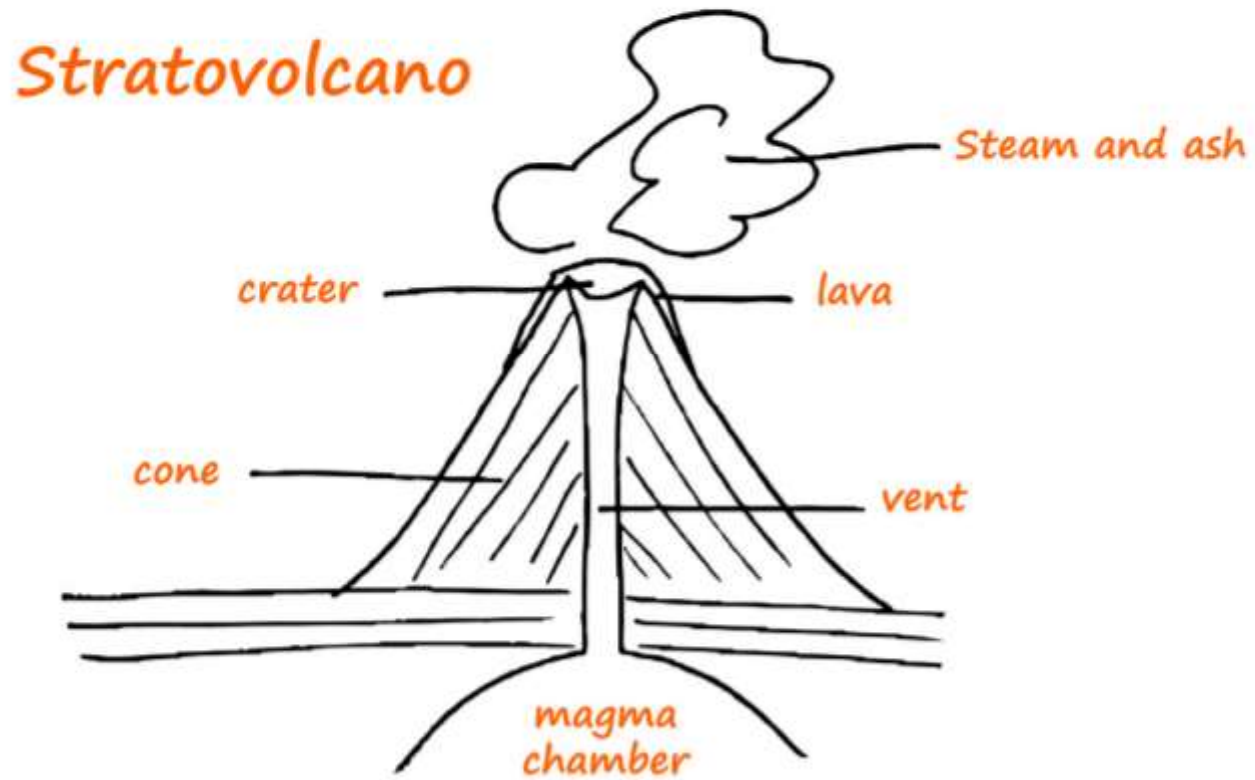
Inne przykłady

Plansze ze słownictwem

to listy słów z ilustracjami, które wymieniają słowa kluczowe dla danego działu czy konceptu, wraz z pomocniczymi ilustracjami. Rysunek przedstawia przykład takiej planszy ze słownictwem dotyczącym elektryczności oraz ilustracjami pokazującymi symbole wymagane przy konstrukcji i czytaniu obwodów elektrycznych.

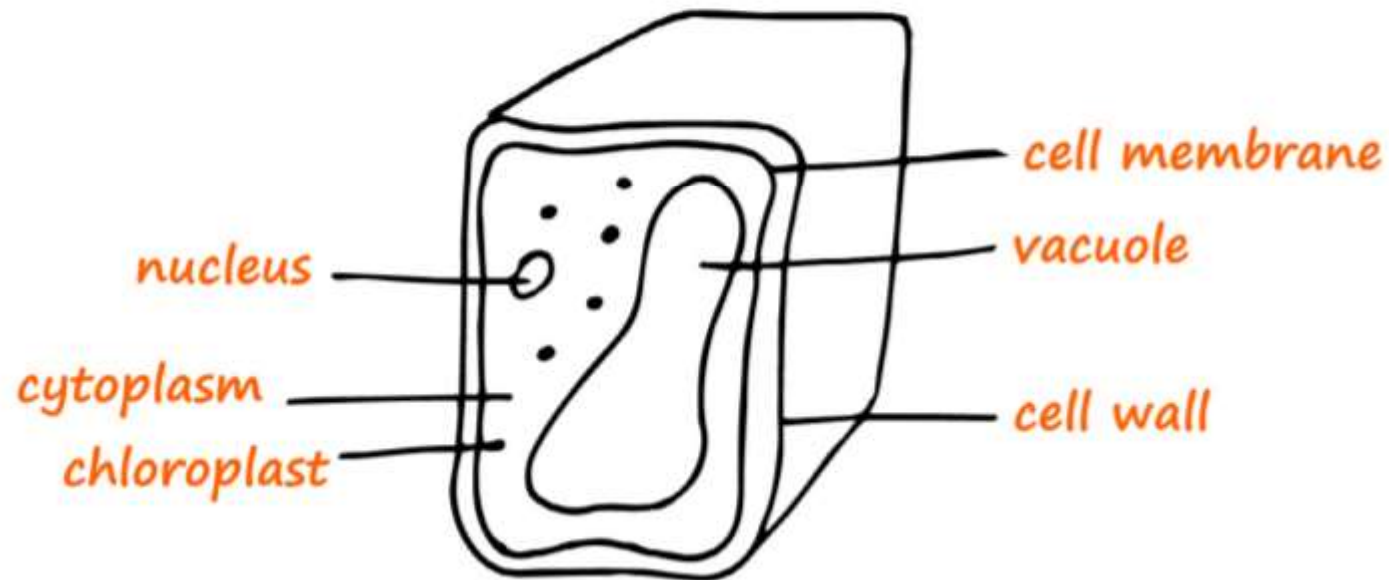

Schematy i przekroje

Budowa komórki roślinnej - przekrój

Plant cell

Organizator graficzny w kształcie koła - cykl z życia motyla

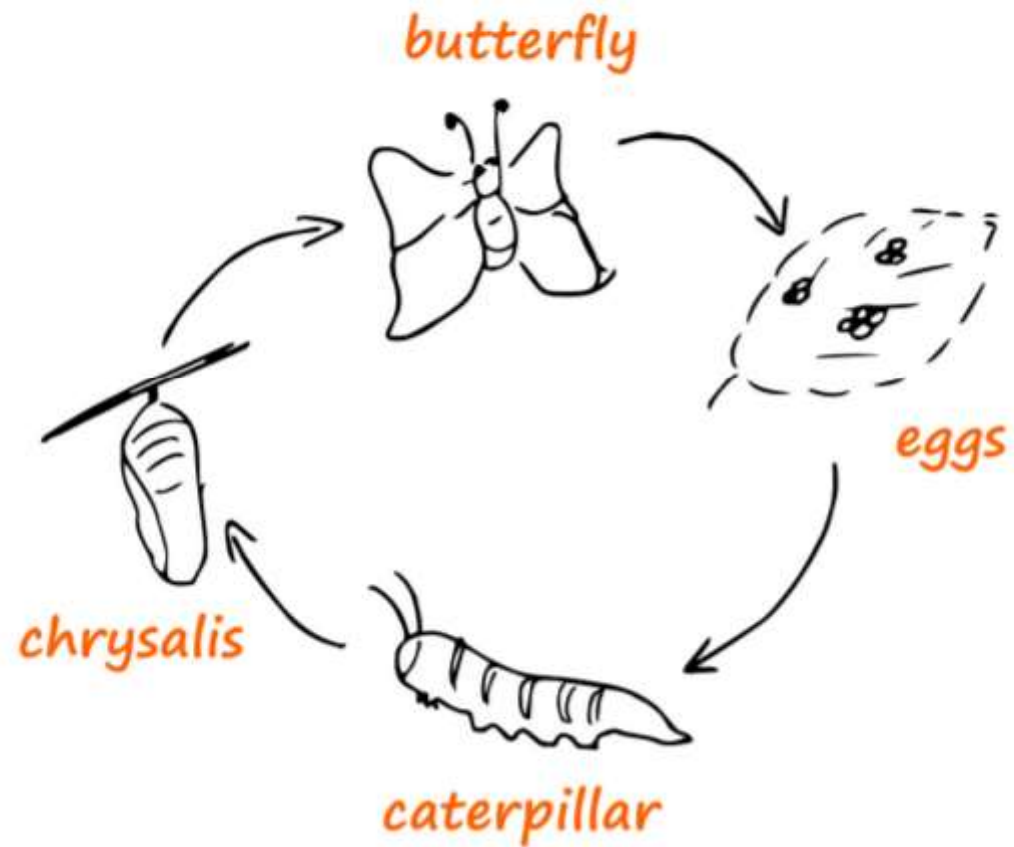
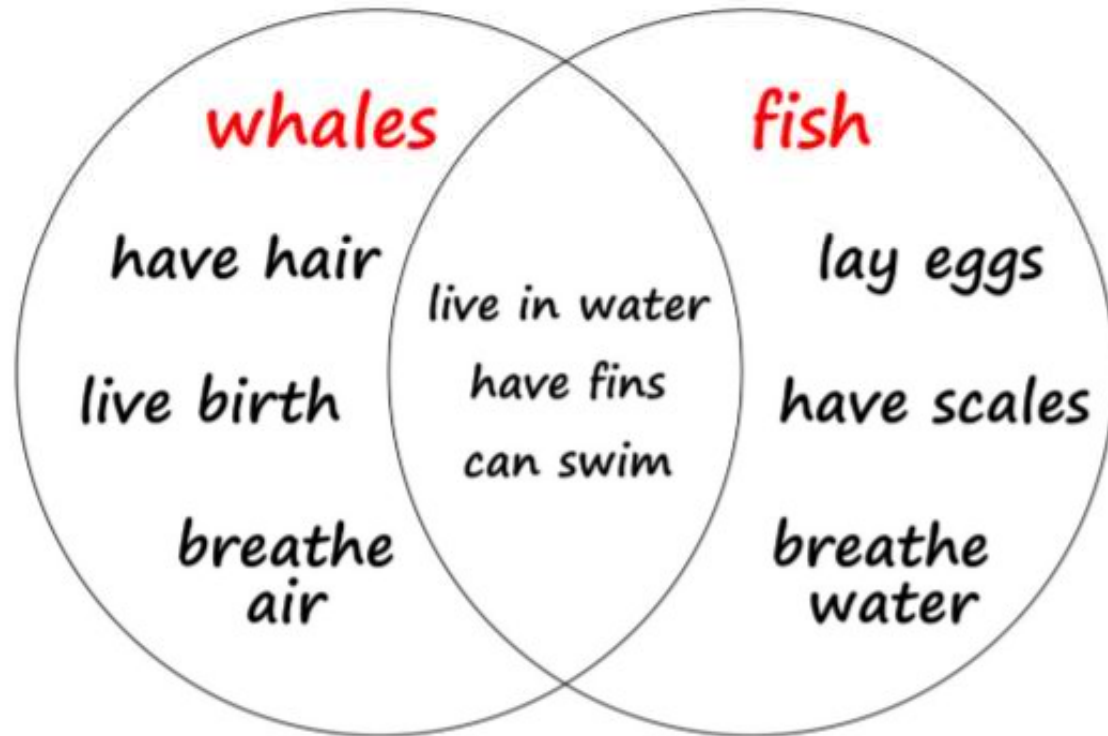
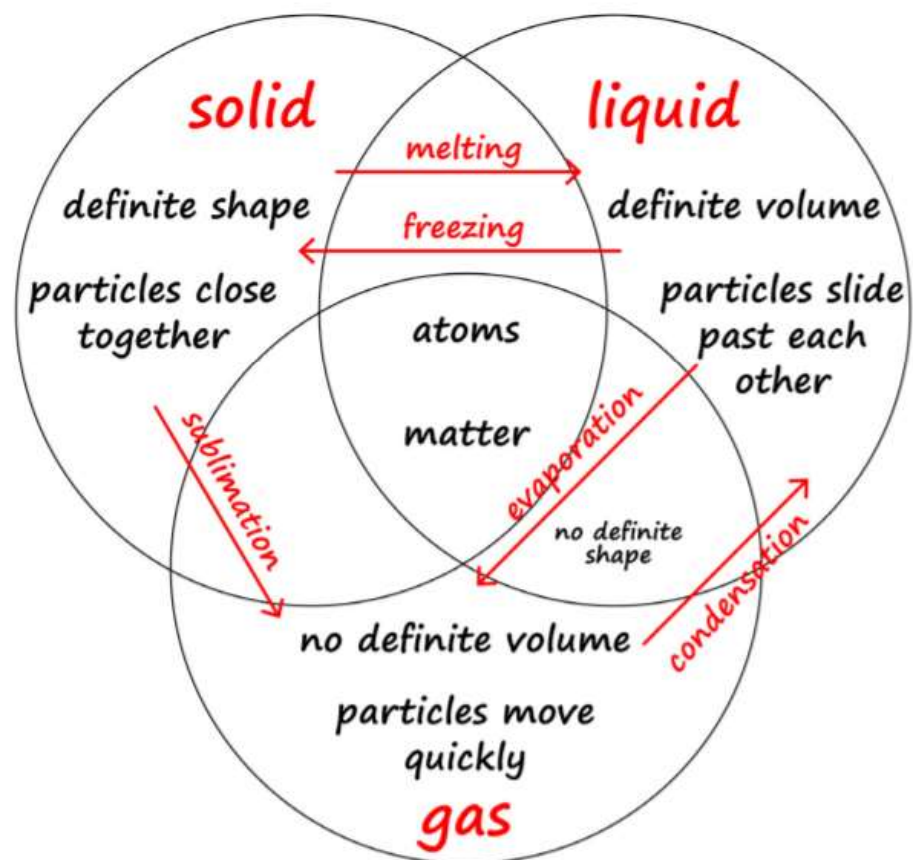

Diagram Venna

dwa nachodzące na siebie okręgi, których część wspólna pozwala na pokazanie podobieństw, a części rozłączne – różnic pomiędzy dwoma obiektami. Rysunek przedstawia podobieństwa i różnice między wielorybami i rybami.

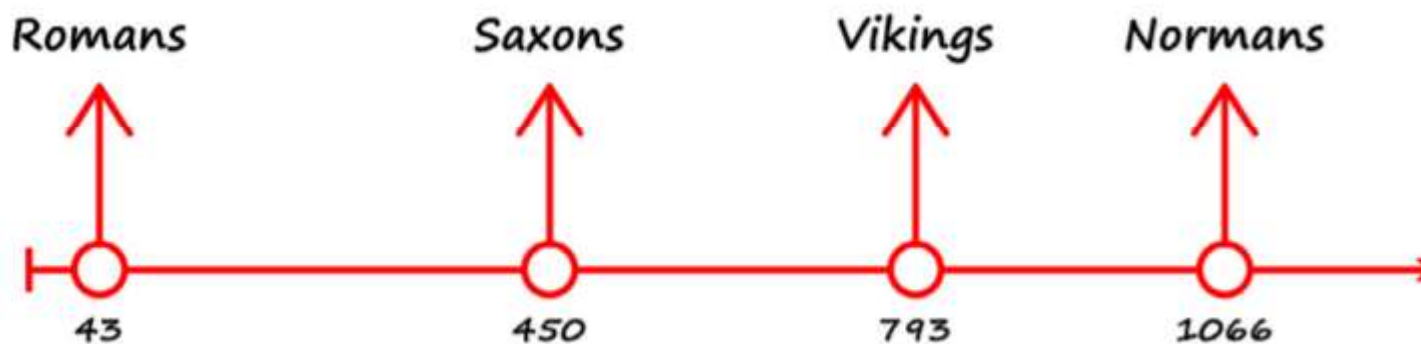

Organizator trójkątowy (diagram Venna): stany skupienia – podobieństwa i różnice

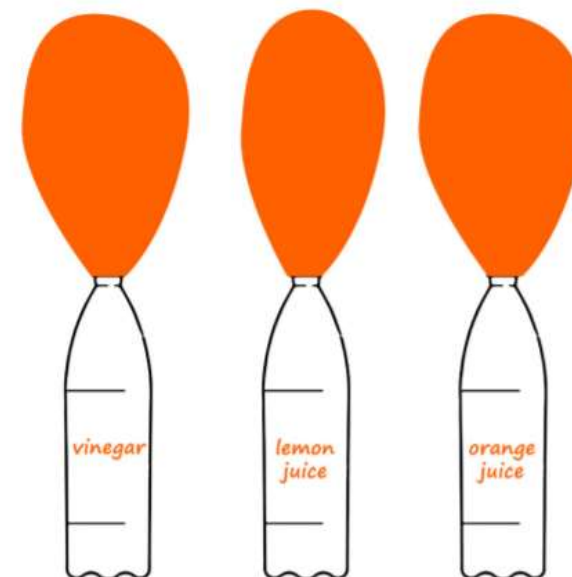
Oś czasu

jest organizatorem, który porządkuje wydarzenia w kolejności chronologicznej i dlatego jest często wykorzystywany na lekcjach historii. Rysunek przedstawia przykład osi czasu pokazującej kolejność inwazji na Brytanię.

Eksperyment na lekcji

1. Cel/pytanie – czyli to, czego chcemy się dowiedzieć, np. „W wyniku której reakcji powstanie najwięcej gazu – gdy proszek do pieczenia wsypujemy do octu, soku cytrynowego czy soku pomarańczowego?”.
1. Postawienie hipotezy, np. „Najwięcej gazu powstanie po wsypaniu proszku do pieczenia do octu”.
1. Eksperyment, czyli opracowanie procedury pozwalającej sprawdzić poprawność hipotezy. Przeprowadzenie eksperymentu i zapisanie wyników obserwacji.

Przydatne linki do nauczania metodą CLIL na lekcjach matematyczno - przyrodniczych:

<https://www.e-angielski.com/slownictwo-tematyczne/slownictwo-matematyczne>

[interaktywny termometr](#)

[Terminy matematyczne po angielsku](#)

[Słownictwo matematyczne po angielsku](#)

[matematyka po angielsku](#)

Zapraszam również na mojego bloga, gdzie znajduje się wiele ciekawych linków i materiałów, które przygotowuję od kilku lat, by wzbogacić swój warsztat pracy.

[matematyczne impresje](#)

Bibliografia:

Aleksandra Zaparucha - Czym jest CLIL, Teoria w pigułce, ORE, W-wa 2017r.
Scenariusze lekcji nauczycieli SP nr 1 w Brzozowie

<https://www.theteachers.pl>

<https://engspired.com>

Dziękuję za uwagę

Janina Morska
Giżycko
4 marca 2022r.

